

يو ڄلي بيا ژوندون !!!

« ڊ هغو ڄنگو ڊ ڄولي اقرار ڄي ڊ مرگ تر ڊرواڙي رسيدلي او بيرته راڄلي ڊي »

(Near Death Experience)

ليکڪ:

فقير العصر مولانا مفتي محمد تقی عثمانی

ژباړه:

نويد احمد

Ketabton.com

يو ځلي بيا ژوندون!!!

د هغو خلکو د خولې اقرار چې د مرگ تر دروازې رسېدلې او بيرته راغلي دي

(Near Death Experiences)

د هغه کتاب علمي څېړنه چې په لومړني کال يې ۲۰ لکه ټوکه خرڅ سوي!

ليکنه:

شيخ الاسلام علامه مفتي محمد تقی عثمانی (حفظه الله)

ژباړه: نوید احمد

احمد شاهي گڼځای

د تعليم الاسلام راډيو د ويب پاڼې له خوا پرليکه کيږي:

www.taleemulislam-radio.com

يو ځلي بيا ژوندون!!!

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم: يو ځلي بيا ژوندون!!!

ليکنه: شيخ الاسلام علامه مفتي محمد تقی عثمانی حفظه الله

ژباړه: نوید احمد

تصحیح کونکی: قاري مطيع الله ذهين

د چاپ کال: قمری، ۱۴۳۳، جماد الثاني | ۱۳۹۱، ثور

د چاپ شمېر:

د ژباړن سره اړیکې: ۰۷۰۳۶۱۲۱۰۰

برېښنالیک: naveed.ahmad.afg@gmail.com

ناشر: احمد شاهي کتب خانه، ۰۷۰۳۲۱۴۷۹

د دې کتاب د چاپ حقوق د خپرونکي سره خوندي دي!

لړليک

- ۱: سريزه.....7.
- ۲: تر مړيني وروسته څه كيږي؟.....10.
- ۳: د ډاکټر پمنداى مودي کتاب.....12.
- ۴: د مړه کېدونکو کسانو حيرانونکي تاثرات.....13.
- ۵: ډاکټر ميلون مورس او د ماشومانو مشاهدات.....۲6.
- ۶: د پالستر جارج گېلپ سروې.....۲8.
- ۷: د دغو مشاهداتو حقيقت څه دى؟.....۲9.
- ۸: په قران کريم کي د "توفى" لفظ.....34.
- ۹: د جسم او روح تعلق.....۳5.
- ۱۰: خوب، بې هوښي او سکته.....۳۶.
- ۱۱: څو اړيني خبري.....۳۹.
- ۱۲: يوه استفتاء (شرعي پوښتنه).....۴۲.
- ۱۳: د دارالعلوم کراچي د دارالافتاء جواب.....۴۴.

د ژباړن له خوا خصوصي يادونه

د ټولو ويونکو څخه په درنښت هيله کوم چي دا کوچنی کتاب د خپلي ځانگړي حيرانونکي موضوع له کبله په تنهائي کي مطالعه کړي ترڅو د کتاب د مقصد څخه پوره پوره برخمن سي. مننه،

نوید احمد

تقریظ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نحمده و نصلي على رسوله الكريم، اما بعد :

درنو لوستونكو! ستاسو په لاس كې رساله د نړۍ د وتلي عالم، شيخ الاسلام محمد تقي عثمانى تحقيق او ليكنه ده. د داسي عالم د تحقيق پر ستاينه خو زه بينخي څه ويلای نه سم... بڼه والى يې لكه لمر داسي حقيقت دى خو دومره به ووايم، چي نويد احمد صاحب ډېره بڼه ژباړلې ده الله ﷻ دى مؤلف او ژباړونكي دواړو ته اجر عظيم وركړي. آمين

العبد الافقر

مولوي عبدالها دي حماد

د اشرفي مدرسې ناظم
کندهار افغانستان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سريزه

شيخ الاسلام، فقيه العصر مولانا مفتي محمد تقی عثمانی (مد ظله) د اسلام نړۍ هغه ممتاز علمي شخصیت دی، چې د نوموړي د عربي، اردو او انگرېزي څېړنيزو ليکنو او بيانونو څخه الحمد لله د اسلامي نړۍ يوه ډېره لويه برخه اوبه کيږي.

علامه مفتي محمد تقی عثمانی صاحب د مشهور عالم مفسر القرآن مولانا مفتي محمد شفيع رحمته اللہ علیہ (چې د دیوبند نړۍ والي مدرسې مخکنی مفتي هم و) زوی دی او د هندوستان هیواد د دیوبند په کلي کې زېږېدلی دی. نوموړی اوس د خپل ستر علمي استعداد، فقهي بصیرت او دیني پوهي له مخي نړۍ وال شهرت پیدا کړی دی. نوموړی د بخاري شریف د تدریس تر څنګ د ډېرو په زړه پورو علمي، څېړنيزو او اصلاحي تالیفاتو په وسیله پر اسلامي نړۍ ډېري اغېزې بنډلي دي¹. ددې تر څنګ دده په مشوره مشهور تفسیر معارف القرآن په انګریزي ژبه وژباړل سو. زیات کتابونه یې لیکلي دي، چې یو د سترو علمي خدمتونو څخه یې د علامه شبیر احمد عثمانی رحمته اللہ علیہ د مسلم شریف د شرحي پوره کول وه، چې د **تکلمة الفتح الملهم** په نامه یادېږي. د مسلم شریف دا

¹: د یوې سروی له مخي مفتي محمد تقی عثمانی صاحب د نړۍ د هغو مسلمانانو د جملې څخه ګڼل سوئ دی چې پر اسلامي نړۍ یې د خپل ستر علمي استعداد له مخي ډیري اغېزې بنډلي دي. (ژباړن)

شرحہ د نړۍ مشهورو عربي او عجمي علماء کرامو د اوس وخت ډېره معتبره شرحه بللې ده.

د شام او عربي نړۍ مشهور عالم علامه شيخ عبدالفتاح ابو غده رحمته اللہ علیہ د دې شرحي په اړه فرمايي: ... پر همدې اساس زموږ د شيخ علامه مفتي اعظم مولانا محمد شفيح رحمته اللہ علیہ ذهين او ذکي زوی، محدث جليل، ماهر فقيه او اديب شيخ محمد تقی عثمانی په خپل کونښن سره د فتح الملهم شرح مسلم تکميله پوره کړل.

همدارنگه د مصر يو تن مشهور عالم ډاکټر يوسف القرضاوي د **تکلمة الفتح الملهم** په اړه وايي: داسې موقع مساعده سوه، چي زه خپل فاضل ورور علامه شيخ محمد تقی عثمانی د نژدې څخه وپېژنم. ما په دوې کي د فقه صحيح پوهنه و موندل او په فقه کي د نظر، فکر او انستنباط وړتيا او د ترجيح او اختيار قدرت مي پکښي محسوس کړ. نوموړی پر دې خبره حريص دی، چي په اسلامي هيوادو کي اسلامي شريعت قايم سي او بېله شکه د دوې دا ځانگړتيا وي په شرح صحيح مسلم - **تکلمة الفتح الملهم** کي ښه روښانه ښکاري. ما په دې شرحه کي د يوه محدث شعور، د يوه فقيه وړتيا، د يوه معلم ذکاوت، د يوه قاضي تدبر او د يوه عالم بصيرت محسوس کړ. ما د صحيح مسلم ډېري مخکنۍ او نوي شرحي ليدلي دي مگر دا شرح په ټولو کي د پاملرني او استفادې وړ ده

او ددې حقداره ده چې د مسلم شريف دا شرح د اوس عصر ستره شرح و بلل سي... دا شرح قانون په وسعت سره بيانوي او همدارنگه پر نوي تحقيقي، فكري، دعوتي او تربيتي بحثونو مشتمله ده²... (ژباړن)

ستا سو په لاس کي رساله هم پر يوه ډېره نادره موضوع د دوی يو مضمون دی چې په ۱۹۹۶ ميلادي کال کي د روزنامه جنگ اخبار په ادارتي صفحه کي په درو برخو کي خپور سو. دا موضوع هم ډېره حيرانونکې ده او هم ډېره په زړه پوري ده. ددې مضمون د ساتني لپاره اوس د رسالې په شکل کي خپريږي. په دې هيله چې د نظر خاوندان به يې قدر کوي.

ددې حيرانونکي مضمون په پای کي د دارالعلوم کراچي مدرسې د دارالافتاء د څانگې يوه فتوا هم شامله ده ځکه، چې په دې فتوا کي ددې مضمون ټول لنډيز په آسانه ډول بيان سوئ دی. الله تعالي دي د علامه محمد تقی عثمانی (حفظه الله) فيوضات تردې لا هم عام کړي او الله ﷻ دي وده ته په خپل دربار کي د خير بدله ورکړي. (۸)

والسلام، اشرف برادران، سلمهم الرحمن - اداره اسلاميات

²: د تکلّمه فتح الملهم د تقریظونو څخه،

³: د شيخ الاسلام محمد تقی عثمانی صاحب ځني ويب پاڼي چې پر مختلفو علمي او څيړنيزو کتابونو، مجلو او مضامينو مشتملي دي: www.albalagh.net, www.maarifquran.com, www.onlineshariah.net, www.muftitaqiusmani.com

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

يو ځلي بيا ژوندون

(۱)

تر مرگ وروسته څه پېښېږي؟ ددې پوښتني قطعي او يقيني جواب يواځي د قرانکريم او متواترو احاديثو څخه معلومېدلای سي. نن هيشوک د خپلي مشاهدې او ليدني پر بنياد ددې پوښتني جواب نه سي ورکولای، دا ځکه چي هر هغه شخص چي په حقيقت کي تر مرگه پوري رسيږي او ددې نړۍ څخه يې سترگي پټيږي نو هغه دوهم وار دې نړۍ ته نه راځي.

کان را که خبر شد خبرش باز نيامد

مگر ما څو کاله منځکي يو کتاب مطالعه کړې، چي په هغه کي دداسي خلکو په زړه پوري تجربې او د سترگو ليدلي حالات راټول سوي دي، چي د مرگ تر دهلېزه رسېدلي وه او بېرته دې نړۍ ته راغلي وه! او دغو کسانو په تفصيل سره دا واقعات بيان کړل، چي دوي مرگ ته په نژدې حالت کي څه وليدل؟

ددې کتاب نوم Life After Life (تر ژوند وروسته ژوند) دی او دا د يوه امريکايي ډاکټر رېمنډ اي مودي (Raymond A Moody) ليکنه ده. ډاکټر مودي په اصل کي د فلسفې پروفيسر (PhD) دی، بيا نوموړي

د طب (ميډيکل ساينس) په مختلفو څانگو کې کار کړی دی، په ځانگړي ډول د روان شناسی (سايکولوژي) او د دارو او درملو د فلسفې سره دده ځانگړی شوق دی. ډاکټر مودي ته د لومړي ځل لپاره دا پېښه د يوه بل روان شناس ډاکټر جارج ريچي په اړه معلومه سوه، چې کله هغه د پرلپسې سينه بغل مريضۍ په دوران کې مرگ ته ډېر زيات نژدې سوی و او بيا ډاکټرانو پر هغه مصنوعي تنفس او داسې نوري طبي لاري چاري (Resuscitation) وکارولې چې تر دې وروسته هغه ډاکټر بېرته ژوند ته راوگرځېدی او جوړ سو. تر جوړېدو وروسته هغه وويل چې کله زه مړ وبلل سوم نو په دې وخت کې ما ډېر عجب حيرانونکي او نابنده منظرې وليدلې. ډاکټر مودي دې پېښو ته ورته په نورو پېښو هم خبر سو نو دی په ډېر زيار سره د همدغسې کسانو په لټه کې سو او د هغو سره يې ملاقاتونه پيل کړل، تر داسې اندازې چې ډاکټر مودي تقريباً ۱۵۰ همدغسې مريضان پيدا کړل او د هغو سره يې مرکې وکړې او وروسته يې دغه کتاب وليکی. کله چې دا کتاب نشر سو نو په هماغه لومړني کال يې ۳۰ لکه ټوکه خرڅ سول.

ډاکټر مودي تر دې وروسته بيا هم د دې مسئلې په اړه نور ودي څېړني ته ادامه ورکړه او بيا يې پر دې موضوع نور زيات کتابونه وليکل، چې په هغو کې درې کتابونه ما درې څلور کاله مخکې په امريکا کې رانيول. د هغو کتابونو نومونه دا دي:

Life after Life: 1

The Light Beyond: 2

Reflection on Life after Life: 3

او کوم څه چي زه منځته بيانوم هغه ددغو درو کتابونو څخه اخیستل سوي دي. په دې کتابونو کي يواځي د هغو کسانو حالات بيان سوي دي چي هغوی د ډېري سختي مريضی له کبله مړه يا (Clinically Dead) بلل سوي وه مگر ددغو مريضانو د سخت حالت په خاطر ډاکټرانو د آخري کونښن په ډول د زړه د مالش او مصنوعي تنفس په استعمالولو سره هغوی په دې ازمايننت کي کامياب سول او دا مريضان (چي مرگ ته ډېر نژدې سوي وه) بېرته په هوبن کي راغلل.

د ډاکټر مودي په وينا د کومو کسانو سره، چي ده مرکې وکړې هغوی د بېلابيلو مذهبونو پيروان وه او د مختلفو سيمو او سېدونکي وه. په دوی کي هر يوه خپل ليدلی حالت او کيفيت په خپله طريقه بيان کړی دی. چا يوه خبره زياته کړې وه او چا ييا يوه خبره کمه بيان کړې وه، مگر په مجموعي ډول هغه مشترکي خبري او حالات چي تقريباً د هر يوه په بيان کي دي د هغو لنډيز په دې ډول دی:

"يو شخص مرگ ته نژدې دی، دده د بدن حالت داسي اندازې ته رسېږي چي دی خو خپله خبري اوري چي ډاکټر دده د مړيني اعلان وکړی (چي

دئ مړ سو، ناڅاپه دئ يو ږغ اوري، چي ده ته تکليف ورکوي او ددې سره دئ دا احساسوي چي په ډېره تيزۍ سره په يو ډېر اوږد او تاريخ سوپ (تونل) کي روان دئ، تر دې وروسته دغه کس ناڅاپه دا احساسوي چي دئ د خپل بدن څخه جلا سوئ دئ خپل جسم او بدن د ليري څخه خپله ويني او د ليري څخه خپل بدن ته گوري. دئ دا ډول صحنه ويني، چي دئ خپله په يو بل بنکاره وتلي ځای کي ولاړ دئ او دده پوره جسد پر چپرکت (چارپايي) پروت دئ او دده ډاکټر دده په جسد اخته دئ تر څو زړه يې په حرکت راولي او يا په مصنوعي تنفس (ساه) ورکولو مصروف دئ.

تر څه وخت وروسته دئ خپل دحواس پر ځای کولو کونښن کوي نو دئ داسي احساسوي چي (دئ په يو بل حالت کي دئ)، په دې نوي حالت کي دئ يو بل جسم لري (هغه خپل اصلي جسم خو يې پر چپرکت پرېښوی خو اوس بيا دئ يو بل ډول جسم لري) مگر هغه جسم او بدن چي ده هلته پرېښوی هغه ددې دوهم جسم څخه ډېر جلا دئ. ددغه نوي جسم کيفيتونه او څرنگوالی هم مختلف دئ او ددې نوي جسم قوتونه او خواص هم بل ډول دي. يو څه وخت وروسته په همدې حالت کي دئ خپل هغه دوستان او شناخته ويني چي مخکي مړه سوي وه او بيا وروسته يو روښانه او نوراني وجود (being of light) دده ترسترگو کيږي، چي ده

ته خبري کوي او دا ورته وايي چي ته د خپل ژوند حساب او کتاب وگوره. ددغه نوراني وجود دا خبري ماوراءالفاظ (Nonverbal) وې (داسي خبري وې چي په ژبه نه کيږي) او بيا دغه نوراني وجود دده ومخته په ډېره تيزۍ سره دده د ژوند ټولي مهمي پيښي رامخته کوي او په ده يې ويني.

پر ده يوه داسي مرحله راځي چي په هغه کي يو څه خنډ ويني چي په اړه يې دى داسي پوهيږي چي دا حالت د دنيوي ژوند او تر مرگ وروسته ژوند تر منځ سرحد دى. ودې سرحد ته په نژدې رسېدو سره دى پوهيږي چي زه اوس بېرته دنيا ته ځم، اوس لازما د مرگ وخت نه دى راغلى. تر دې وروسته دى په يوه نابنده او نااشنا طريقه سره خپل هغه اصلي جسم ته راځي چي ده پر چپرکټ پرايښى و. تر جوړېدو وروسته دى خپل دغه حالت نورو ته بيانول غواړي مگر لومړى خوددې حالاتو د بيانولو لپاره ټول انساني الفاظ نيمگړي معلومېږي او دوهم دا چي که چيري دى دا کيفيات نورو ته بيان هم کړي نو دوى يې مسخرې او ټوکي بولي نو ځکه دى چپ پاتيږي.

ډاکټر مودي د ۱۵۰ دغسي کسانو سره د مرکې ددې لنډيز د بيانولو سره دا خبره هم څرگنده کړه چي زما دا مطلب نه دى، چي په دغو ۱۵۰ کسانو کي هر يوه ټوله قصه په همدې ترتيب بيان کړې ده بلکي دده په وينا چا

پوره پېښه بيان کړې ده، چا ددې يوه برخه را سره شريکه کړې ده او يو څه يې پرې يښې ده، د چا ترتيب يو ډول و او د چا دا بل ډول بلکي ددې حالاتو د بيانولو لپاره ډېرو کسانو مختلف الفاظ او مختلف تعبيرات او اصطلاحات اختيار کړي دي. او دا خبره تقريباً هر شخص کړې ده چي هر څه چي موږ ليدلي دي (مرگ ته د نژدې کېدو پر وخت) هغه په خوله بيانول زموږ لپاره ډېر زيات مشکل کار دی.

يوې مېرمنې خپل دغه مشکل په څه فلسفانه ژبه داسي بيان کړی دی:

"زه چي کله تاسو ته دغه ټول حالات بيانول غواړم نو زما يو اصلي مشکل دا دی، چي څومره الفاظ ما ته معلوم دي هغه ټول درې ابعادي (Three Dimensional) دي (د طول، عرض او عمق په تصور کي مقيد دي). ما تر اوسه په هندسه کي دا زده کړي وه چي په دنيا کي يواځي درې ابعاد دي مگر هغه څه چي ما (د مړيني تر اعلان وروسته) وليدل نو د هغه څخه معلومه سوه چي هلته تر درو زيات ابعاد دي نو ځکه دا کيفيت او حالت په صحيح ډول بيانول زما لپاره ډېر ستونزمن دی ځکه چي زما څخه هغه مشاهدات او د سترگو ليدلي حالات مجبوراً په درو ابعادي الفاظو بيانېږي."

په هر صورت، هغو مختلفو کسانو چي کوم حالات بيان کړي دي په هغو کي ځني د ځانگړي ارزښت او پاملرني وړ دي، لکه :

۱: د يوه تاريخک سوپ (تونل) څخه تېرېدل

۲: د خپل اصلي بدن څخه جلا کېدل

۳: مړه سوي ملگري او دوستان ليدل

۴: د يو نوراني وجود سره ليدل

۵: د خپل ژوند تيري سوي پيښي او عملونه ليدل

د هغو ټولو خبرو تفصيل چي بېلابيلو کسانو بيان کړی دی د هغه څو اقتباسات او ټوټې ډېر زړه راوښنونکي او په زړه پوري معلوميزي:

د يوه تاريخک سوپ څخه تېرېدل

د تور سوپ څخه د تېرېدو تجربه يوه کس داسي تعبير کړې ده، چي زه په يوه توره تياره خلا کي روان وم، چا بيا ويل چي هغه يو ډېره زياته تاريخکه وه او چا بيا دا تجربه د تاريخک غاړه په نوم ياده کړې ده. وايي زه په هغه کي لاندي بېول کېدل، چا بيا د يوه څا په ډول تعبير کړې ده، چا بيا داسي ويلي دي چي هغه يوه توره شپله وه، څوک بيا وايي چي زه په توره تياره کي پورته ولاړم مگر دا يوه خبره ټولو کوله چي دا الفاظ ددغو حالاتو د بيانولو لپاره کافي نه دي.

د خپل اصلي بدن څخه جلا کېدل

هغه مشاهده چي ټولو کسانو په ډېر حيرت او تعجب سره بيان کړې ده هغه داده چي دوي د خپل جسد څخه جلا سول!

يوه مېرمن چي د زړه د حملې له کبله په روغتون کي داخله وه، وايي چي ناڅاپه مي داسي احساس کړه، چي زما د زړه حرکت ودرېدئ او زه د خپل بدن څخه جلا کېږم. لومړی زه فرش ته ورسېدم او بيا په کراره کراره زه د محکي څخه پورته سوم تر داسي اندازې، چي زه د يوې ټوټې کاغذ په ډول پورته سوم او په چت پوري ومبستم. د هغه ځای څخه ما په بنکاره ډول ليدل چي زما جسد لاندې پر چپرکت پروت دئ او خپل جسد ته مي کتل چي ډاکټران او نرسان خپل اخري تدبيرونه پرازمايي.

يوه نرس خودالا وويل: "الله! دا خو ختم سوه!" او بل نرس زما د جسم پر خوله باندي خوله ټينگه کړه او د ساه يا تنفس ورکولو کونښن يې کاوه ما د هغه نرس سټ د شاله خواليدئ او ورېښتان يې زما تر اوسه په ياد دي. بيا هغويو ماشين راوړی، چي په هغه سره يې زما ځيگر ته تکانونه ورکړل او ما د لوړي څخه خپل بدن ته په حيرت کتل.

د خپل بدن څخه د راوتولو حالت ځني کسانو په داسي ډول بيان کړئ دئ چي موږ د خپل اصلي جسم څخه يوه داسي نوي وجود ته راغلو، چي هغه جسم نه و! او د بعضو په وينا چي هغه هم يو بل ډول جسم و چي نورو شيانو ته يې کتلای سواي او کتل يې کول مگر نورو هغه جسم نه سواي

ليدلای. په همدغه حالت کي ځيني کسانو کوبښښ کوی چي د دوی په وړاندي ډاکټرانو او نرسانو سره خبري هم وکړي مگر هغوی د دوی ښځه نه اورېدی. او مور ددې بې وزنی په عالم کي نه یواځي په فضا کي گرځېدولو بلکي که مور به یو شي ته لاس ور وړی نو زموږ وجود به تر دغه شي ها خواته ووتی. په سلگونو کسانو دا هم وویل چي په دغه حالت کي وخت ساکت سوی و او مور ته داسي معلومېدل چي مور د وخت د قید څخه آزاد سوي یو.

مړه سوي ملگري او دوستان لیدل

په همدې حالت کي څو کسانو خپل مړه سوي دوستان او شناخته هم لیدلي دي او څو کسانو لا دا هم وویل چي مور ډېر زیات کړېدلي او غمگین ارواحونه ولیدل! دغه غمخپلي ارواحونه انساني شکل ته ورته وو! مگر د انساني شکل څخه یو څه مختلف وه. یوه کس ددې مشاهدهې تفصیل په دې ډول بیان کړی:

د هغو سرونه کښتې خواته زړېدل! هغوی ډېر د غمه ډک او پرېشانه معلومېدل، هغوی ټوله یو تر بله داسي مښتې ښکارېدل لکه یوه ډله چي په زنځیر تړلې وي. نه مي په یاد پیري چي ما د دوي پښې کله هم ولیدلې، ما ته نه رامعلومېدل چي هغوی څه شي وه، د هغو رنگ او بڼتې وو! هغوی بالکل د خپل حالت څخه وتلي وه او بې هوښه غوندي وه او سپرېه

بنکارېدل. داسي معلومېدل چي هغوی یو د بل سره په خلا کي په مشکل سره شا و خوا ګرځېدل او لکه هغوی ته چي معلومه نه وي چي چيري ځي. هغوی به یو ځل یوه طرف ته روان سول، وروسته به چپې خوا ته وګرځېدل، خو قدمه به ولاړل، بیا به رستې خوا ته وګرځېدل او هري خوا ته چي به ولاړل نو هيڅ شی به یې هم نه کوی. داسي معلومېدل چي هغوی د یو شي په لټه کي دي مګر د څه شي په لټه کي وه؟ ما ته نه ده معلومه... داسي بنکارېدل گویا دوی ته په خپله نه ده معلومه چي دوی څوک دي او څه شي دي؟ د هغو هيڅ پېژندګلوي نه وه... ځني وخت داسي هم معلومېدل چي په هغو کي یو کس یو څه ويل غواړي مګر نه سي یې ویلای. ⁽⁴⁾

دیوه نوراني وجود سره لیدل

ډاکټر مودي چي د څومره خلکو سره مرکې کړي دي په هغو کي اکثر و ددې تجربې په دوران کي دنوراني وجود (Being of light) د لیدولو یادونه خامخا کړې ده. د هغو د خولي بیان دئ چي دغه نوراني وجود ته په کتو سره خو یقیناً دا معلومېده، چي هغه یو وجود دئ مګر هغه بدن نه

⁴: (Reflection P:19)

درلود، هغه سر تر پايه روښنايي وه، په پيل کي به هغه روښنايي لږ معلومېده مگر په تلو تلو کي هغه ډېر بدل البته د خپلي غير معمولي روښنايي سر پرېره پر هغه سترگي نه برېښېدلې.

ډېرو کسانو ويلي دي، چي هغه روښانه وجود دوي ته ويل چي: "تاسود خپل ژوند محاسبه (حساب او کتاب) وکړئ." عينو کسانو د هغه نوري خبري هم نقل کړي دي مگر دا ټول خلک پر دې خبره سره متفق دي، چي کوم څه چي دغه نوراني وجود ويل هغه يي د الفاظو او برخ په ذريعه نه ويل يعني د هغه هيڅ لفظ دوي نه اورېدئ بلکي هغه برخ په يو ډېر جلا حيرانونکي انداز سره و، چي ددې په ذريعه د هغه خبري پخپله زموږ ذهن ته انتقالېدلې.

کومو خلکو چي د بې جسمي په دې حالت کي د يوه "نوراني وجود" د ليدولو يادونه کړې ده، په هغو کي اکثرو ويل چي دغه "نوراني وجود" زموږ څخه زموږ د تېر ژوند په اړه څه پوښتني وکړي، د پوښتنو الفاظ مختلفو کسانو مختلفي ښوودلي دي مگر د ټولو مفهوم تقريباً همدا دئ چي دې "نوراني وجود" به پوښتل:

"ستاسو سره د خپل تېر ژوند په اړه ما ته د ښکاره کولو لپاره څه شي

سته؟"

What do you have to show me
that you have done with your life?

(يعني په تېر ژوند کي موڅه اعمال کړي دي چي ما ته يې رابنکاره کړي؟)

د خپل ژوند تيري سوي پيښي او عملونه ليدل

بيا د هغو خلکو د خولې اقرار دئ، چي دغه "نوراني وجود" زموږ د تېر ژوند واقعات يوه په يوه موږ ته رابنکاره کول. دغه پيښي او واقعات يې په څه ډول وربنکاره کول؟ د دې تفصيل نور هم په زړه پوري دئ مگر هغه ان شاءالله زه په راتلونکې اونۍ کي بيانوم او د هغه سره د هغو پيښو او واقعاتو په اړه خپله تبصره هم ذکر کوم.

(2)

په تېره اونۍ کي ما د امريکايي ډاکټر رېمنډ اي مودي د کتابونو په حواله د هغو کسانو ځني تجربې او د سترگو ليدلي حالات ذکر کړي وه، چي د يوې سختې مريضۍ يا حادثې په نتيجه کي د مرگ دروازي ته رسېدلي وه او بېرته راگرځېدلي وه.

په هغو کي ډېرو زياتو کسانو ويل چي د يوه تاريخک سوپ (تونل) څخه تر تېرېدلو وروسته دوی يو ډېر نابنده او حيرانونکی نوراني وجود وليدی. هغه زموږ څخه زموږ د تېر ژوند په اړه پوښتني وکړې او بيا هغه ځای پر ځای پخپله زموږ د تېر ژوند ټول واقعات او پېښي يو په يو جلا جلا را ښکاره کړې. د مثال په توگه يوه مېرمن خپله دغه مشاهده په دې ډول بيانوي:

"کله چي هغه نوراني وجود ما وليدی، نو هغه تر هر څه دمخه زما څخه دا پوښتنه وکړه چي ستا سره د خپل ژوند کوم عمل سته چي ما ته يې رابښکاره کړې؟ او ددغه پوښتني سره سم ما ته زما د تېر ژوند مناظر ښکاره کېدل شروع سول (ما خپل ټول تېر کارونه او عملونه ليدل) زه ډېره زياته حيرانه سوم چي دا څه حال دی؟ ځکه ناڅاپه داسي معلومېدل چي زه د خپل ماشومتوب بالکل هغه ابتدايي وخت ته تللي يم او بيا زما د ټول ژوند د هر کال حالات او واقعات پر يوه ځای زما مخته راغلل، ما ليدل چي زه يوه کوچنۍ انجلۍ يم او د خپلي خوني سره نژدې د يوې چينې تر څنگ لوبي او بازی کوم، په دې وخت کي ډيري پېښي چي زما د خور سره سوي وې ما وليدلې. د خپلو گاونډيانو تېر سوي واقعات مي وليدل، ما خپل ځان په ورکټون (کودکستان) کي وليدی، ما هغه ناوکۍ وليدل چي زما ډېره خوښه وه، ما هغه ماته کړې وه او تر ډېره مي ژړل، بيا زه دانجونو په اتحاديه کي شامله سوم او د ابتدايي ښوونځۍ

پيښي زما ومخي ته راغلي... په همدې ډول (دا ټول حالات رابنکاره کېدل) د منځنۍ بنوونځۍ، عالي لېسې او د فراغت د مرحلو څخه تېرېدم تر داسي اندازې چې زه اوسني وخت ته راوړسېدم.

ټولي پيښي په هم هغه ترتيب زما ومخ ته راتلې په کوم ترتيب چې پيښي سوي وې او دا واقعات په ډېر واضح ډول بنکاره کېدل. د هغو شيانو ليدنه بس همدا ډول وه لکه ته چې بهر ته ووځې او د دباندې څخه ورته گوري. اوس نو دغه واقعات په پوره ډول (Three Dimensional) درې ابعادي وه او هغه هم رنگه وه، په هغو کې حرکت هم وو. د مثال په توگه: کله چې ما د خپلي ناوکۍ د ماتولو منظر ليدئ نو ما ته د دغه عمل ټول حرکتونه په نظر راتلل.

کله چې ما دغو مناظرو ته کتل نو په دغه وخت کې ما هغه نوراني وجود نه سواي ليدلای. هغه وجود به تر دې خبرې وروسته گونښه سو چې تا څه کړي دي؟ پر دې سربېره ما دا احساسول چې هغه نوراني وجود همدلته يو ځای موجود دی او هم دی دا واقعات رابنکاره کوي. داسي نه وه چې هغه د دې معلومات غوښتل چې ما په خپل ژوند کې څه کړي دي؟ هغه مخکي لا په دې خبرو خبر و مگر هغه غوښتل چې دا پيښي ځکه زما مخي ته را وړاندي کړي ترڅو هغه زه په ياد ولرم.

دا ټوله قصه ډېره حيرانونکې وه، زه هلته موجوده وم، ما په واقعي ډول دا ټول حالات ليدل او دا ټول مناظر په ډېره تېزۍ سره زما مخي ته راتلل مگر د تېزۍ سره سره هغه دومره کرار خود وه چې ما په صحيح ډول درکولای سوای، بيا هم د وخت دورانیه دومره تېزه نه وه (دا يو عجب حالت وو چې پر ما تېر سو!) زما زړه ته نه لويېږي بس داسي معلومېدل چې يوه رڼا راغله او بېرته ولاړه، داسي ښکارېده چې دا ټوله پېښه تر پنځو دقيقو لاهم په لږ وخت کي رامنځ ته سول البته په غالب گمان تر ۳۰ ثانيو به يې زيات وخت نيولی وي مگر بيا هم زه تاسو ته په صحيح ډول ويلاى نه سم."

يوبل کس خپل د سترگو ليدلى حال په داسي ډول بيان کړى: "کله چې زه ددې اوږده تاريخى ځای څخه تېر سوم نو ددې سوپ (تونل) په اخري سر کي زما د ماشومتوب ټول خيالات بلکي زما ټول ژوند ما ته په هغه ځای کي راښکاره سو چې زما مخي ته بالکل درڼا په ډول ځلېدئ.

دا حالات هسي د تصوير او انځورونو په ډول نه وو بلکي زما په نظر چې د انسان د خيالاتو سره ورته وه. زه دا کيفيت ستاسو په وړاندي نه سم بيانولای مگر دا خبره پرېکنده ده چې زما د ټول ژوند ثبت (ريکارډ) هلته پروت و! دا ټولې پېښې (چې په ژوند کي پر ما راغلي وې) هلته پر يوه ځای تر سترگو کېدې. زما مطلب دا دى چې په داسي ډول نه وې چې

په يوه وخت کي يوشې بنکاره کېدئ او په بل وخت کي بل شي بلکي هر شي په يوه وخت کي تر سترگو کېدئ. ما هغه کوچني کوچني او لوی عملونه هم ليدل چي ما کړي وه او په دغه وخت کي زما زړه دا غوښتنه کول چي کاشکي ما دا کارونه نه وای کړي او کاشکي زه بېرته تللی وای او هغه ټول عملونه او کارونه مي منسوخ (undo) کړي وای.⁽⁵⁾"

کومو خلکو چي دا مشاهدات د ډاکټر مودي په وړاندي بيان کړي په هغو کي بعضي کسانو دا هم ويلي دي چي ددې مشاهدې په اخره مرحله کي (چي کله مور بېرته خپل جسد ته راتلو) دوی داسي يوشې وليدئ لکه يو بنديش يا مزاحمت چي وي او يا به يو چا ورته ويلي وي يا پخپله به دا خيال د دوی په زړه کي راغلی وي چي اوس ددې خنډ څخه د تېرېدنې وخت لانه دئ راغلی. او تردې وروسته سمدستي دغه کسان بېرته خپل جسم ته راغلل او بېرته د دنيا و عادي ژوند ته را وگرځېدل. بعضي خلکو دا وويل چي دا بنديش د اوبو د يو جسم په ډول و، چا بيا ويل چي سپېره رنگه خوږ وه، چا بيا دا د دروازې سره تعبير کړئ، چا بيا ويل چي هغه داسي يو دېوال و لکه پر يوه کښت چي راگرځول کيږي او يو چا لا دا هم ويل چي هغه صرف يو خط يا کرښه وه.

⁵: (Life after Life p-69)

د ډاکټر مودي دا کتاب (Life after Life) لومړۍ په ۱۹۷۵م کي چاپ
سوی و، چي په هغه کي نوموړي ډاکټر په اتو کالو کي تقريباً د ۱۵۰
کسانو د مرکو پایله او نتیجه ذکر کړې وه. ددې تر څنگ هغه دا هم ويلي
وه چي تر اوسه پوري زما دغه څېړنه او تحقيق نه په پوره ډول د ثابت
سوي ساينسي حقيقت په حيث د قبلولو مستحق دی او نه دا ډول پيښي
د صحيح شمېرولو په حالت کي دي مگر دده دې کتاب ډېر نور ډاکټران
ودې موضوع ته متوجه کړل او تر دې وروسته ډېرو خلکو دا ډول
مشاهدات خپله موضوع وگرځول او پر دې يې ډېر کتابونه وليکل، چي
په هغو کي يوه هم د ډاکټر ميلون مورس (Melvin Morse) کتاب دی
چي د (Closer to the Light) په نامه چاپ سوی دی. نوموړي
د ماشومانو د مريضو متخصص دی او ده د دې خبري پلټنه شروع کړه
، چي ايا ماشومان هم ددې ډول مشاهداتو سره مخ کيږي؟ دده دا خيال و
چي بالغ کسان د خپل ذهني تصوراتو څخه په متاثره کېدو سره څه
حالات ليدلای سي مگر د ماشومانو ذهنونه عموماً د دې ډول تصوراتو
څخه خالي وي نو له دې کبله که په ماشومانو کي هم ددې مشاهداتو
ثبوت پيدا سي نو ددغو حيرانونکو حالاتو اصلي حيثيت لا زيات
ډېر بدلای سي.

حال دا چي په دې کتاب کي ډاکټر مورس وييلي دي ، چي ډېرو ماشومانو هم دا ډول حالات په سترگو ليدلي دي او ده په خپله د دغو ماشومانو سره کتلي دي او د هغو د خولې حالات يې د مختلفو لارو ازمایلي دي او نتيجه دا راوتلې ده چي دغو ماشومانو درواغ نه دي وييلي بلکي په رښتني ډول هغو دا مناظر او بېرونکي حالات ليدلي دي. دا کتاب په ۲۳۶ صفحو کي د دې ډول بياناتو او د هغو پر ساينسي تجزيو مشتمل دی.

يو بل کس پالستر جارج گېلپ

(Pollster Gearge Gallop) گېلپ په ټول امريکا کي د داسي خلکو سروې ترسره کړه چي د دې ډول مشاهداتو سره مخ سوي وي. د هغه د حيرانونکې سروې لنډيز دا و ، چي د ټولي امريکا د ابادۍ تقريباً پنځه

په سلو کي افراد مرگ ته د نژدې کېدو پر وخت د دې ډول مشاهدات سره مخ کېږي.

ډاکټر مودي هم خپله څېړنه جاري وساتل او په خپل دوهم کتاب (The Light Beyond) کي يې ليکلي دي، چي مخکي د ۱۵۰ کسانو سره د مرکې او ليدني وروسته دوی دا ځل د زرو کسانو سره مرکې وکړې او ددې څېړني نتيجه هم زيات او کم همغه وه البته دا ځل ځينو خلکو نوي خبري هم شريکي کړې مثلاً: مخکي په ۱۵۰ کسانو کي چا په بڼکاره ډول د جنت يا د ورځ په څېر د کوم شي يادونه نه وه کړې مگر ددغه نوي تحقيق په وخت کي څو نفرو "د رڼاگانو د يوه بڼايسته بڼار" يادونه وکړه، ځينو ډېر بڼايسته باغونه ليدلي دي او په خپلو خبرو کي هغوی دغه ځايونه په جنت نومولي دي. بعضو کسانو په بڼکاره ډول د ورځ د حالاتو بيان هم کړی دی، يوه نفر وويل: زه لاندي روان وم، لاندي تاريخه وه، هلته خلکو په ډېر بد رڼ سره چيغي او نارې وهلې! او هلته اور و. هغو خلکو زما څخه د چينبولو د اوبو غوښتنه کول. " پوښتونکي سوال وکړی چي ايا ته د يوه سوپ (تونل) د لاري لاندي ولاړې؟ هغه جواب ورکړي چي يا! هغه تر سوپ زيات لوی شی و، زه په فضا کي لاندي روان وم. " پوښتنه ځني وسوه چي هلته څومره کسانو چيغي او نارې وهلې؟ ايا هغوی کالي اغوستي وه او که نه؟ نو هغه په

جواب کي وويل: هغوی دو مره ډپر وه، چي چانه سواي شمپرلای! زما په خيال تريو ميلیون زیات وو او د هغوی پر بدن کالي نه وه." (۹)

د هغو ټولو مشاهداتو اصلي حقيقت څه دی؟ د يو شمپر خلکو دا گمان دی، چي په غربي هیوادونو کي د اسرارېته ډک شوق د يو جنون (Craze) تر حده مخ پر ډپرېدو دی او دا کتابونه د همدې جنون مبارزه کېدلای سي. که څه هم ددې احتمال څخه په پوره ډول صرف نظر نه سي کېدلای مگر د ۱۹۷۵ م څخه وروسته، چي څرنګه مختلفو باسواده حلقو او کړيو دغه واقعات تر نظر لاندې نيولي دي او پر دې بيانونو چي په څه ډول څېړني سوي دي د همدې کبله دا احتمال په ځانګړي ډول وار په وار ليري کيږي. ډاکټر مودي پر دې احتمال هم په ځانګړي ډول تفصيلي بحث کړی دی چي د کومو خلکو سره ده مرکې کړي دي هغوی هم د بې بنياده او بې گټو خبرو شوقيان خونې وه مگر اخري نتيجه همدا راوتلې ده چي د دومره زیاتو خلکو اقرار چي د مختلفو علاقو او مختلفو عقايدو او افکارو سره تړاو ولري او بيا دي په يوه ډول داسي خبري وکړي دا بيخي د قياس او منطق څخه ليري خبره ده.

⁶: (The Light Beyond. P: 26-27)

ځينو ډاکټرانو دا خيال هم بنکاره کړی دی چې د ځينو نشيې توکو او درملو د استعمال څخه هم دا ډول کیفیات پيدا کيږي ، چې وروسته انسان خپل ځان د چاپيريال څخه دباندې محسوسوي او ځيني وختونه دده دماغ د درواغو تصورواتو ته د ليدني شکل ورکوي نو په همدې خاطر نومړي ته ځيني وخت فريب ورکونکي منظرې (Hallucinations) په نظر ورځي ، کېدای سي دا کسان د همدې ډول کیفیت سره مخ سوي وي مگر ډاکټر مودي د دواړو ډولو کیفیاتو تر جلا جلا تجزيه کولو وروسته همدا رايه بنکاره کړې ده ، چې د کومو خلکو سره ده مرکې او ملاقاتونه کړي دي په ظاهره د هغو مشاهدات د خطايستونکو ليدونو څخه جلا وي . ډاکټر ميلون مورس پر دې احتمال د لا زياتي ساينسي څېړني وروسته خپله وروستۍ پرېکړه او فيصله داسي بيان کړې ده ، چې دا مشاهدات کوم چې خلک ورسره مخ سوي دي (Hallucinations) يا خطايستونکي نه وه .

نوموړي پر دې احتمال هم خبري اترې کړي دي ، چې د هغو خلکو مذهبي تصورات د هغو پر ذهنونو داسي مسلط وه چې د بې هوښۍ يا خوب په عالم کې همغه تصورات د يوه محسوسي پيښې په شکل کې د

هغو مخي ته راتلل. ډاکټر مودي دا احتمال هم ليري و باله، چي د هغه يو سبب دا و چي د کومو خلکو سره ده کتلي دي په هغو کي زيات شمېر خلک داسي هم وه چي د مذهب قائل نه وه يا د مذهب څخه دومره ليري او بې گانه وه چي پر هغو د مذهبي تصور او تو هيڅ نڅښه نه معلومېده.

نو بيا دا مشاهدات څه وه؟ د هغو څخه څه نتيجه راوځي؟ او په دې اړه د قران کريم او نبوي احاديثو څخه څه معلومېږي؟ پر دې موضوع ان شاء الله راتلونکې اونۍ يو څه رڼا اچوم.

(3)

په تيرو دوو برخو کي ما د هغو کسانو د بيانونو لنډيز ذکر کړئ، چي د مرگ و دروازي ته په رسېدو بېرته دنيا ته راغلي وه (مړه سوي نه وه).

- 1: هغو خپل ځان د خپل جسم څخه جلا کړل سوی ولیدئ.
- ۲: د یوه تاریک سوپ (تونل) څخه تېر سول.
- ۳: یو نوراني وجود یې ولیدئ.
- ۴: او بیا دې نوراني وجود ده ته دده د تېر ژوند ټوله نقشه وړاندې کړل.

دا خبره خو واضح ده چې هغو خلکو ته مرگ نه راتلی که مرگ ورته راغلی وای نو بیا دوهم ځل دنیا ته نه سواي راگرځېدلای. خپله ډاکټر مودي چې ددغو خلکو بیانونه یې قلمبندي کړي وه دا وايي چې دغو خلکو مرگ نه دی لیدلی البته مرگ ته په نژدې رسېدلو سره یې حیرانونکي او نابنده مناظر خود لیدلي دي. ددغو مشاهداتو لپاره چې دوی کومه اصطلاح غوره کړې هغه (Near Death Experience) ده (مرگ ته نژدې تجربه) چې لنډيز يې N.D.E بلل کيږي او همدغه اصطلاح وروسته نورو لیکوالانو هم خپله کړې ده، نو له همدې کبله که ددغو خلکو د خولې بیانونه رښتیا وبلل سي... او د ډاکټر مودي پخه رایه دا ده، چې دومره ډېر کسان په یوه ځل درواغجنان بلل دده لپاره اسانه کار نه دی... بیا هم دا خبره ښکاره ده چې دې خلکو تر مرگ وروسته راتلونکي حالات نه دي لیدلي البته دا ویل کېدای سي چې د

بې هوښۍ په عالم کي به دوی ته د هغه دنيا څه حالات د سترگو په رڼه کي تر سترگو سوي وي ، چي د هغه دروازه مرگ دی.

څرنګه چي ميډيکل ساينس يا طب صرف پر هغو شيانو باور او يقين لري ، چي په سترگو وليدل سي يا د نورو حواسو په واسطه محسوس کړل سي ، نو ځکه تر اوسه پوري دوی نه دي توانېدلي چي په انساني جسم کي د "روح" په نامه کوم شی معلوم کړي او نه د "روح" حقيقت ته د دوی رسېدنه کېدلای سي (او شايد د روح حقيقت دوی ته په ټول عمر معلوم نه سي ، ځکه قرانکريم د روح په اړه د خلکو د پوښتني په جواب کي دا فرمايلي دي:

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ

إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾ (سورت الاسراء)

(او دوی ستا څخه د روح په اړه پوښتنه کوي، ورته ووايه چي "روح" زما درېد حکم څخه دی او تاسو ته يې ډېر لږ علم درکول سوئ دی)

مګر د قران او سنت څخه دا خبره په پوره وضاحت سره څرګنديږي ، چي ژوند د جسم او روح د ټينګ تعلق نوم دی او مرگ د دې تعلق د جلا کېدو نوم دی.

په دې لړ کي دا نقطه د يادولو وړ ده ، چي موږ د خپلو خبرو اترو په ترڅ کي چي د مرگ لپاره د "وفات" لفظ استعمالوو هغه د قران کريم د يوه لفظ "توفی" څخه اخيستل سوئ دئ. د قران کريم د نزول څخه مخکي په عربي ژبې کي د وفات لفظ د مرگ لپاره نه کارېده بلکي په عربي ژبه کي د مرگ د مفهوم د اداء کولو لپاره تقريباً څلرويشت لغاتونه استعمالېده مگر ددې معنی لپاره د "وفات" يا "توفی" د لغاتونو هيڅ وجود نه وو .

قران کريم د لومړي ځل لپاره دا لفظ د مرگ لپاره استعمال کړئ او ددې وجه دا وه چي د جهالت د وخت عربو چي د مرگ لپاره کوم الفاظ وضع کړي وه هغه ټول د دوئ ددې عقيدې سره سم وه چي تر مرگ وروسته نور هيڅ ژوند نسته. قران مجيد په ډېر بنياسته انداز سره د "توفی" يا وفات د لفظ په استعمالولو سره د دوئ دا غلطه عقیده رد کړه. د "توفی" معنی د يو شي په پوره ډول لاس ته راوړل دي او د مرگ لپاره ددې لفظ په استعمالولو کي و دې طرف ته اشاره ده سوې ده چي د مرگ په وخت کي د انسان روح د بدن څخه په را بېلېدو بيرته (عالم ارواح ته) را بلل کيږي.

د دې حقيقت د روښانه کېدو لپاره الله ﷻ د قران مجيد په سورت زمري
 فرمايي: **اللَّهُ يَتَوَقَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا**

فَيَمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ

مُسَمًّى ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (سورت زمر) ﴿٤٢﴾

ژباړه: الله تعالى (د انسانانو) د مرگ په وخت کي د هغو روحونه ور
 څخه اخلي او کوم څوک چي نه مړه کيږي د دوي ارواحونه (هم) د خوب
 په حالت کي (ورځني اخلي)، کله چي بيا د يو چا د مرگ فيصله او
 پرېکړه وسي نو د هغو ارواحونه دروي او د نورو روحونه تريو ټاکلي او
 معين وخت پوري پرېږدي. بېشکه په دې کي د هغو خلکو لپاره (ډيري د
 قدرت) نخبني دي چي فکر کوي.

په بل اړخ کي حضرت آدم عليه السلام ته د ژوند ورکولو لپاره قران کريم په هغه
 کي د "روح پوکولو" سره تعبير کوي. د قران کريم د دغو ارشاداتو څخه
 دا خبره په ښکاره ډول معلومېږي، چي ژوند د بدن او روح د ټينگو
 اړيکو نوم دی. د جسم سره چي د روح اړيکي او تعلق څومره ټينگ وي
 نو د ژوند آثار به په همغه اندازه ښکاره او واضح وي او د (جسم او
 روح) اړيکي چي هر څومره کمزوري کيږي نو په همغه اندازه د ژوند آثار
 او نخبني کميږي. د بيداري او د وينبي په حالت کي د بدن او روح دا

تعلق ډېر زيات ټينگ وي، نو ځکه په دې حالت کې ژوند د خپلو ټولو نځېنو او خواصو سره موجود وي. په دې حالت کې د انسان ټول حواس کار کوي، دده ټول غړي هريو د خپل کار لپاره آماده او تياروي، انسان خپل اختيار په پوره ډول استعمالوي او دده په فکر کولو او پوهېدولو کې هېڅ خنډ شتون نه لري مگر د خوب په حالت کې د بدن سره د روح تعلق يو څه کمزوري کېږي چې نتيجه يې همدا وي چې د بيدېدو په حالت کې پر انسان د ژوند ټولې نځېني او علامې نه ښکاره کېږي او هغه د خپل شا او خوا څخه ناخبره وي. د خوب په حالت کې انسان خپل د بدن غړي په خپل اختيار سره نه سي استعمالولای، نه په دې وخت کې د وينې په څېر د فکر کولو او پوهېدولو صلاحيت لري، مگر بيا هم په دې حالت کې د روح اړيکي د بدن سره دومره ټينگي وي، چې دده پر بدن باندې د واردېدونکو پېښو احساس پکښې پاته وي. مثلاً: که يو څوک په دې حالت کې دده پر بدن ستن جگه کړي نو په دې تکليف سمدستي خبرېږي او بيداره کېږي.

تر خوب لاهم مخته يو بل کيفيت د بې هوښۍ دى. په دې حالت کې د بدن سره د روح اړيکي نسبت خوب ته هم زياتي کمزوري کېږي. همدا وجه ده چې د پوره بې هوښۍ په حالت کې که چيرې د انسان د بدن غړي څيرې کرل سي نو بيا هم دى تکليف نه محسوسوي او د بې هوښۍ د

همدې صفت څخه په استفاده سره ددې حالت څخه د لويو لويو عملياتونو لپاره کار اخيستل کيږي، په دې حالت کې د انسان د بدن څخه د ژوند ډيري نخښي او خاصيتونه ورکيږي البته د زړه حرکت او د ساه يا تنفس تگ او راتگ باقي پاته وي، چي په دې سره چاته دا معلومېږي چي هغه ژوندی دی.

تربې هونې لاهم هاخوا ته يو بل کيفيت او حالت سته، چي ځينو خلکو ته د ډيري سختي مريضۍ په وخت کې ورپيښيږي، چي عموماً دې حالت ته "سکته" ويل کيږي، په دې حالت کې د ژوند ټولي ظاهري نخښي او علايم ختمېږي او نه يواځې امي سږي ته بلکې ډاکټر ته لاهم په ظاهره دده د ژوند څه درک نه معلومېږي. په سکته کې د زړه حرکت بندېږي، ساه يا تنفس ودرېږي، د ويني فشار يا (Blood Pressure) ورک سي، د بدن حرارت او گرمي تقريباً ختم سي مگر د دماغ په يوه پټ او گونښه ځای کې د ژوند د برېښنا او برق يو څه جريان لاهم باقي پاته وي. همدا هغه حالت دی چي ډاکټران د اخري موقع په ډول د تنفس يا د زړه د حرکت د بېرته فعاله کولو لپاره ځيني مصنوعي لاري چاري ازمایي. د ځينو خلکو لپاره دا طريقه کاميابه سي او مريض تردې عملې وروسته خپل معمولي ژوند ته راگرځي او دده دنيا ته د بېرته راتگ څخه دا خبره ښکاره کيږي، چي دی لاهم تر اوسه پوري مړ سوئ نه و او دده روح په پوره

ډول د بدن څخه جلا سوي نه وه، دا د ژوند تر ټولو کمزوري درجه ده ،
چي په دې کي د روح تعلق د انسان د بدن سره ډېر لږ وي. بيا د روح
اړيکي چي د بدن سره څومره کمزوري وي هغومره هغه روح د بدن د قيد
څخه ازاده وي.

د خوب په حالت کي د روح دا ازادي لږ وي، د بې هوښۍ په حالت کي تر
دې ډېره وي او د سکتې په حالت کي د روح ازادي تر بې هوښۍ لاهم
ډېره وي.

نوله همدې کبله د سکتې دا حالت چي په هغه کي د روح تعلق د بدن سره
ډېر لږ پاته وي او روح د بدن د قيد څخه تر ډېره حده ازاد وي، په همدغه
حالت کي که د انسان ادراک د خپل روح د سفر سره شريک سي او ده ته
د دې دنيا د مادي ژوند څخه ها خواته د هغه بل عالم او دنيا که کوم شی
تر سترگو سي نو هيڅ د قياس څخه ليري خبره نه ده.

او په تاريخ کي داسي پيښي تيري سوي دي چي د دې ډول خلکو د عالم
برزخ ځيني مناظر تر سترگو سوي وي. د کومو خلکو بيانات چي ما
مخکي د ډاکټر مودي په حواله نقل کړي دي که دا ومنل سي چي هغه
بيانات د درواغو او خطا ايستني څخه خالي دي نو د دوی دا مشاهدات
همدغه ډول کېدلای سي مگر په دې اړه څو خبري په ذهن کي لرل ډېر
زيات ضروري دي:

۱: د کومو خلکو چي دا مناظر تر سترگو سوي دي هغوی ته لا تر اوسه مرگ نه و راغلی نو له دې کبله کوم څه چي هغو ليدلي دي هغه خو کېدای سي د هغې دنيا د ځينو مناظرو څخه يو څه وي مگر دا تر مرگ وروسته راتلونکي واقعات نه دي.

۲: په کوم حالت کي چي هغو خلکو دا مناظر ليدلي دي هغه خو د ژوند يو حالت وو (دوی ژوندي وه) او لږ تر لږه د دماغ په يوه ګوښه کي خولا ژوند باقي و نو له دې کبله په دغو ليدل سوو شيانو کي د دماغ د تصرف امکان د قياس څخه ليري خبره نه ده.

۳: کومو خلکو چي دا مشاهدات بيان کړي دي هغوی ټوله پر دې خبره متفق دي، چي د دغو مشاهداتو تفصيل دوی په الفاظو سره نه سواي بيانولای خو بيا هم دوی دغه کيفيات د څو محدودو الفاظو په مرسته بيان کړي دي.

حال دا چي دا خبره اوس هم د شک ورډه چي ددې الفاظو په ذريعه ددې حالاتو په بيانولو کي دوی تر کومي اندازې کاميابه وو؟ همدارنگه کومي خبري په څومره صحت سره د دوی په ياد وي؟

ددغو وجوهاتو له کبله ددغو مشاهداتو پر ټولو خبرو خو باور نه سي کېدلای او نه دا خبري د مابعد الموت (تر مرگ وروسته پيښو) لپاره د کومي عقيدې بنياد جوړېدلای سي. د مابعد الموت په اړه چي څومره حقايق معلومولو ته زموږ ضرورت دی هغه د الهي وحي د شک او شېبې څخه خالي او روښاني لاري څخه رسول الله ﷺ تر موږ پوري رارسولي دي او دهغو خبرو تصديق داسي بيانونو ته اړ او محتاج نه دی مگر د قران او سنت د حقايقو څخه ددغو مشاهداتو د ځينو خبرو تائيد خامخا کيږي.

۱: مثلاً: دهغو ټولو څرگندونو څخه دومره اندازه په مشترک ډول د قران او حديث څخه بېله شک او تردد څخه ثابته ده چي ژوند يواځي تر دې دنيا پوري محدود نه دی چي زموږ په شا او خوا کي ليدل کيږي بلکي د دې دنيا هغه بلي خوا ته يو بل عالم هم سته، چي موږ د مادي کثافتونو په قيد کي د اوسېدو لوله امله دهغه د کيفياتو صحيح ادراک نه سو کولای.

۲: په هغه دنيا کي پېښېدونکي واقعات د وخت او ځای (زمان او مکان) د مشهورو پيمانو څخه ډېر لوړ دي کوم چي په دنياوي ژوند کي موږ ورسره عادي سوي يو. موږ په دې دنيا کي دا تصور نه سو کولای

چي د يوه كار د ترسره كولو لپاره چي كلونو كلونو ته ضرورت وي نو هغه كله په يوه لحظه كي كېدلاى سي؟ مگر هلته ټول پېښېدونكي واقعات د وخت د دې قيد څخه ازاد دي. په قرانكريم كي الله تعالى فرمايي:

وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿١٧﴾ (سورت الحج)

ژباړه: او په رښتيا سره ستا د رب په نزد يوه ورځ ستاسو د شمېرولو له مخي د زرو كالو سره برابره ده.

دا عالم څه شي دى؟ ددې غوښتنې څه دي؟ او و دې ته د رسېدو لپاره و څه ډول تياريو ته ضرورت دى؟ د همدغو پوښتنو د جوابولو لپاره انبياء عليهم السلام تشرېف راوړي ځكه چي دا خبري يواځي موږ د خپلو حواسو او عقل د لاري نه سو معلومولاى. په آخر زمان كي ددغو پوښتنو پوره جواب و موږ ته نبي كريم ﷺ د " اسلامي شريعت" په ذريعه رابښوولي دي او هر څوك چي غواړي ددې عالم (اخرت) لپاره پوره تيارى ونيسي هغه دي دا شريعت زده كړي. ده ته به ددې عالم حقايق هم ښكاره سي او هلته د رسېدو لپاره به يې صحيح طريقه هم زده سي.

استفتاء

ددې مسئلې په اړه ديني عالمان څه فتوا ورکوي ، چي د ۱۹۹۸ مېلادي کال، د لومړۍ مياشتي پر ۲۸ نېټه د روزنامه جنگ کراچي په اخبار کي، د چهار شنبې په ورځ په "ناقابل فراموش" ستون کي ډاکټر سيد امجد علي صاحب خپله يوه واقعه ليکلې ده. هغه واقعه په دې ډول وه چي پر ده د ۱۹۸۴-۳-۲۳ نېټه د زړه حمله راغله، نوموړي خپل د زړه د حملې اوږده قصه په تفصيل سره بيانوي او وايي چي زه د ۲۰ دقيقو لپاره مړ وم او تردې وروسته زه مړ وبلل سوم.

تر مړني مخکي ما د نور څخه جوړ سوې يو څوک وليدئ چي و ما ته نژدې کيدئ ، چي د هغه جسم ته په نژدې کېدو سره زما د بدن روح په ډېره تېزۍ سره د پنبو څخه پيل او د سر له خوا ووتی او زه د پوره رڼا يو کم وزنه فرد وگرځېدم. زه ددې نوراني سړي په ملگرتيا کي ډېر په راحت وم، زه د ټولو وارډونه او بيا د سختو مريضانو د ساتني وارډ ته ورغلم او هلته په يوه کونج کي ودرېدم. دا ټول د سترگو په رپ کي وسول، زه د نوراني سړي سره د خپل اصلي بدن و جسم ته نژدې وم او کتل مي چي زما د جسم او بدن سره څه کيږي.

زما و راسته اړخ ته د نوريو سور شپول يو په يو جوړه سوې و، ما د ارامۍ په حالت کي د سوپ ددې شپول د روښنايي څخه خوند اخيستئ

لکه ما چي خپل ځان د بلي دنيا فرد گڼئ. زما پر جسم چي کوم طبي عمليات شروع وه د هغه څخه بې تعلقه وم. د روغتون د مختلفو برخو څخه ډيري زوروري څپې پورته رواني وې، ما ته وويل سول چي دا د خلکو دعا گاني دي. کله چي ما ته د ها خوا څخه دا پيغام راکول سو چي ته بېرته تلونکی يې (ځکه ستا ژوند لا پا ته دئ) نو ما ته يې بڼه خوند را نه کړئ مگر بېله دې چاره هم نه وه. زه په هوا کي پورته وم او د همدې لاري خپل بدن ته په پوره ډول داخل کړل سوم او داسي مي احساس کړل چي په تېروخت کي هم ما دغه وزن وړی او په راتلونکي کي به هم تر يو ټاکلي وخته دغه بار کشوم. بيا چي کله زما سترگي خلاصي سوې نو زه بېرته دنيا ته راوستل سوی وم. اوس پوښتنه دا ده چي علماء کرام د لاندې مسائلو په اړه څه فرمايي:

۱: ايا يو شخص تر ۲۰ دقيقو مړ کېدولو وروسته بيا را ژوندی کېدای سي؟

۲: ايا دا ممکنه ده چي يو مړ کېدونکی انسان د يوه نوراني شخص سره وگرځي؟

۳: ايا د يوه مړ کېدونکی روح هغه ټول شيان ليدلای سي کوم چي هلته ترسره کېږي؟

مستفتي (پوښتونکی): حافظ نور محمد

الجواب حامداً ومصلياً

ذکر سوي شخص چي کوم مناظر او واقعات ليدلي دي هغه تر مرگ وروسته راتلونکي واقعات نه دي ځکه که مرگ ورته راغلی وای نو دئ به دوهم ځل و دنيا ته نه راتلای البته دا ويل کېدای سي چي د سکتې په حالت کي د خپل ځان څخه د ناخبري، په عالم کي مرگ ته په نژدې رسېدو سره د هغې دنيا ځني څه يې د لنډ وخت لپاره د سترگو په رپ کي تر سترگو سي.

ددې خبري تفصيل څه په دې ډول دئ چي ژوند د بدن او روح د ټينگو اړيکو نوم دئ. د جسم سره چي د روح اړيکي او تعلق څومره ټينگ وي په هماغه اندازه به د ژوند آثار ښکاره او واضح وي او د (جسم او روح) دا اړيکي چي هر څومره کمزوري کېږي، نو په هماغه اندازه د ژوند آثار او نڅښي کمېږي. د بيداري او د وينسي په حالت کي د بدن او روح دا تعلق ډېر زيات ټينگ وي، نو ځکه په دې حالت کي ژوند د خپلو ټولو نڅښو او خواصو سره موجود وي.

په دې حالت کي د انسان ټول حواس کار کوي، دده ټول غړي هريو د خپل کار لپاره آماده او تيار وي، انسان خپل اختيار په پوره ډول استعمالوي او دده په فکر کولو او پوهيدولو کي هيڅ خنډ نه وي پروت

مگر د خوب په حالت کي د بدن سره د روح تعلق يو څه کمزوري کيږي ، چي نتیجه يې همدا وي چي د بيدېدو په حالت کي پر انسان باندي د ژوند ټولي نخښي او علامې نه ښکاره کيږي، هغه د خپل شا او خوا څخه ناخبره وي.

د خوب په حالت کي انسان خپل د بدن غړي په خپل اختيار سره نه سي استعمالولای، نه په دې وخت کي د وينښي او بيداري په څېر د فکر کولو او پوهېدولو صلاحيت لري، مگر بيا هم په دې حالت کي د روح اړيکي د بدن سره دومره ټينگي وي چي دده پر بدن باندي د واردېدونکو پيښو احساس پکښي پاته وي. مثلاً: که يو څوک په دې حالت کي دده پر بدن ستن جگه کړي نو په دې تکليف سمدستي خبريږي او بيداره کيږي.

تر خوب لا هم مخته يو بل کيفيت د بې هوښۍ دئ. په دې حالت کي د بدن سره د روح اړيکي نسبت خوب ته هم زياتي کمزوري کيږي. همدا وجه ده چي د پوره بې هوښۍ په حالت کي که چيري د انسان د بدن غړي لا هم څيري کړل سي نو بيا هم دئ تکليف نه محسوسوي او د بې هوښۍ د همدې صفت څخه په استفاده کولو سره د لويو لويو عملياتونو لپاره کار اخيستل کيږي.

په دې حالت کي د انسان د بدن څخه د ژوند ډيري نڅبي او خاصیتونه ورکيږي البته د زړه حرکت او د ساه يا تنفس تگ او راتگ باقي پاته وي ، چي په دې سره چاته دا معلومیږي چي هغه ژوندی دی.

تربې هونې لاهم هاخواته یو بل کیفیت او حالت سته ، چي ځينو خلکو ته د ډيري سختي مریضۍ په وخت کي ورپېښیږي ، چي عموماً دې حالت ته "سکته" ويل کيږي. په دې حالت کي د ژوند ټوله ظاهري نڅبي او علایم ختمیږي او نه یواځي امي سږي ته بلکي ډاکټر ته لاهم په ظاهره دده د ژوند څه درک نه معلومیږي. په سکته کي د زړه حرکت بندیږي، ساه يا تنفس ودریږي، د ويني فشار يا (Blood Pressure) ورک سي، د بدن حرارت او گرمي تقريباً ختم سي مگر د دماغ په يوه پټ او گوبنه ځای کي د ژوند د برېښنا او برقيو څه جريان لباقي پاته وي. همدا هغه حالت دی چي ډاکټران پکښي د اخري موقع په ډول د تنفس يا د زړه د حرکت د بېرته فعاله کولو لپاره ځيني مصنوعي لاري چاري ازمايي. د ځينو خلکو لپاره دا طريقه کامیابه سي او مریض تردې عملې وروسته خپل معمولي ژوند ته بېرته راگرځي او دده دنيا ته د بېرته راتگ څخه دا خبره ښکاره کيږي ، چي دی لا تراوسه پوري مړ سوی نه و او دده روح په پوره ډول د بدن څخه جلا سوې نه وه، دا د ژوند تر ټولو کمزورې درجه ده ، چي په دې کي د روح تعلق د انسان د بدن سره ډېر لږ وي.

بيا د روح اړيکي چي د بدن سره څومره کمزوري کيږي هغومره هغه روح د بدن د قيد څخه ازاده وي. د خوب په حالت کي د روح دا ازادي لږ وي، د بې هوښۍ په حالت کي تر دې ډېره وي او د سکتې په حالت کي د روح ازادي تر دا لاهم زياته وي.

نوله همدې کبله د سکتې دا حالت چي په هغه کي د روح تعلق د بدن سره ډېره لږ پاته وي او روح د بدن د قيد څخه تر ډېره حده ازاده وي، په همدغه حالت کي که د انسان ادراک د خپل روح د سفر سره شريک سي او ده ته د دې دنيا د مادي ژوند څخه ها خوا ته د هغه بل عالم که کوم شی تر سترگو سي نو هيڅ د قياس څخه ليري خبره نه ده.

او په تاريخ کي داسي پيښي تيري سوي دي، چي دا ډول خلکو د عالم برزخ ځني مناظر تر سترگو سوي وي مگر د دې مسئلې په اړه څو خبري په ذهن کي لرل ډېر زيات ضروري دي:

۱: ذکر سوي شخص او دې ته ورته د نورو خلکو چي دا مناظر تر سترگو سوي دي هغوی ته لا تر اوسه مرگ نه و راغلی نوله دې کبله کوم څه چي هغو ليدلي دي هغه خو کېدای سي د هغې دنيا د ځينو شيانو څخه يو څه وي مگر دا تر مرگ وروسته راتلونکي واقعات نه دي.

يو ځلي بيا ژوندون!!!

۲: په کوم حالت کي چي هغو خلکو دا مناظر ليدلي دي هغه خو د ژوند يو حالت و (دوی ژوندي وه) او لږ تر لږه د دماغ په يوه څو بڼه کي خولا ژوند باقي و نوله دې کبله په دغو ليدل سوو شيانو کي د دماغ د تصرف امکان د قياس څخه ليري خبره نه ده.

(ماخذ: "ذکر و فکر" د شيخ الاسلام مولانا مفتي محمد تقی عثمانی صاحب د مضمون "دنیا کي اوس پار" څخه)

والله سبحانه وتعالى اعلم
محمد يعقوب عفا الله عنه
دارالافتاء دارالعلوم کراچي شمېره ۱۴
۱۴۱۹/۵/۲۴ هـ

الجواب صحيح
احقر محمود اشرف عفا الله عنه
۱۴۱۹/۵/۲۴ هـ

(نوي ژباړل سوي اثار)

د تعليم الاسلام راډيو د ويب پاڼې له خوا پر ليکه کيږي:
www.taleemulislam-radio.com

ناشر:

احمد شاهي کتاب خانہ
کابل دروازہ کنگرہ افغانستان

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**